

Rizika v chování dětí a mládeže celostátní konference

Praha, 15. listopadu 2017

Kyberšikana a rizika kyberprostoru

Bc. et Mgr. Martina Viewegová

15 zemí
světa
29 let tradice

Kyberprostor

- Co je virtuální realita?
- Není to jen internet!
- Kde má hranice?
- „Internet věcí“
- My ho tvoříme, máme za něj zodpovědnost!

Zbavíme se ho někdy?

Digitální domorodci x digitální
přistěhovalci

Digitální stopa

- Jakýkoliv pohyb v kyberprostoru
 - Část, o které víme x část, o které nevíme
 - Soukromí na internetu?
 - Je smazatelná?
 - Souvisí s digitální gramotností
- *Otázka: **Googlíte se čas od času?***

Kyberstalking

- Úmyslné, dlouhodobé a často stupňované pronásledování a obtěžování oběti nebo jejího okolí, proti její vůli
- Zneužívá digitální stopu a používání technologií
- Pachatel oběť zpravidla zná
- Trestný čin, jehož skutková podstata je vymezena §354 z. č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku

Kybergrooming

- Stav, kdy se někdo zpravidla vydává za někoho kým není, a snaží se přesvědčit svou oběť k osobní schůzce, nebo tvorbě intimních materiálů
- Podstatným rysem je **manipulace**
- Oběť je na predátorovi emočně závislá

Sexting

- „Psaní o sexu“
- Rozesílání zpráv, fotografií a videí s erotickým podtextem
- U nezletilých normální v rámci vztahu i námluv
- Riziko digitální stopy
- Zneužití materiálu v rámci pomsty po rozchodu, k vydírání apod.
- Dítě jako aktér trestné činnosti – dětská prostituce

Kyberšikana

- Zneužití informačních a komunikačních technologií a kyberprostoru k násilí
- Kyberšikana není trestný čin, její projevy ale mohou do kategorie trestných činů nebo přestupků spadat
- Oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování kyberšikanou není!
- Agresor x oběť – role mohou variovat

Typy kyberšikany

Přímé útoky x útoky v zastoupení

Soukromá x poloveřejná x veřejná

Podobnost s klasickou šikanou

- Záměrnost
- Děje se opakovaně
- Zahrnuje psychické násilí
- Způsobuje těžká traumata, obtížně léčitelná
- Narušuje identitu oběti
- Exkomunikuje oběť nejen z virtuálního, ale i fyzického společenství.

Na co dát pozor?

- Vyhledávání samoty
- Vyhledávání společnosti dospělých
- Smutek, deprese, fyzická skleslost a podrážděnost
- Nejisté chování
- Emoční labilita
- Zhoršení spánku
- Zhoršení školního výkonu
- Chození za školu
- Vyhýbání se počítači a mobilu

- **POZOR: OBĚŤ SE NESVĚŘUJE!**

Důležitá je role svědka!

- Může mít podobné pocity jako ten, komu je ubližováno. Co může cítit?
 - Nejistotu, o co jde a co se děje. Je to legrace nebo něco nepřijatelného?
 - Úzkost z neznámé situace.
 - Pocity viny, že se to děje, že nepomáhá oběti.
 - Pocity viny vůči útočníkům, že s nimi "nedrží basu" a je "měkkej".
 - Strach z útočníků, pokud jim nevyhoví.
 - Úlevu, když oběť odejde nebo není osobně přítomná

Kyberšikana učitele

- Velmi aktuální fenomén!!!
- Agresorem může být dítě, rodič, kolega, jiný rodinný příslušník
- Je nutné ji řešit! Školou je často podceňována!

Co škola může a měla by vědět

- Vyšetřujeme v možném vztahu s reálnou šikanou
- Agresor i oběť může být kdokoliv
- Kyberprostor jako prostředek msty
- Nová dimenze patologických vztahů
- Neexistují tabu
- Snižuje se věk agresorů a zvyšuje brutalita

Co škola musí

- Škola má za žáky odpovědnost a je povinna zajistit jejich bezpečnost
- Skutečnost, že je dítě v ohrožení proto, že jej někdo ohrožuje, nebo že se ohrožuje samo, je škola povinna ohlásit orgánu sociálně právní ochrany dětí (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů)
- Má ohlašující povinnosti za následujících podmínek:
 - v souvislosti se šikanou dojde k jednání, které by mohlo splňovat znaky přestupku nebo trestného činu (obrací se na Polici ČR nebo na státní zastupitelství)
 - šikanu v průběhu vyučování oznamuje *zákonnému zástupci jak agresora, tak oběti* (viz § 21 odst. 2 školského zákona)

Nástroje školy

- Spolupráce důležitých lidí:
 - výchovný poradce
 - metodik prevence
 - školní psycholog
- Školní řád
- Komunikační pravidla – forma
- Individuální výchovný plán (třídní, vedení školy, rodič – nastavení pravidel, kudy dál)

Udělejte si svou síť!

- Pedagogicko-psychologická poradna
- Neziskový sektor (primární, selektivní prevence)
- OSPOD
- Policie
- Zkušenosti z jiných škol
- Nebuďte na to sami!

Školní prevence

- Zařazení výchovy k bezpečnému a etickému užívání online technologií do výuky a minimálního preventivního programu
- Jasná definice ve školním řádu o nepřístupnosti takového chování a jasné odstupňované postihy agresorů
- Nabídnutí možností oznámení kyberšikany (Konkrétní pracovník školy/zařízení, vrstevník, ambassador) a zveřejnění těchto možností

Společenská prevence

- Zvýšit informovanost celé společnosti o tomto fenoménu
- Ustanovení místního multidisciplinárního týmu proti online patologii pro městskou část (metodici prevence, zástupci škol, policie, metodici ICT, PPP, OSPOD)
- Řešení krizí, koncepce strategie prevence sociálně patologických jevů spojených s užíváním internetu

Pozitivní prevence

Chvalte a zaměřte se na dobré příklady z praxe. Zlo je sice více vidět, pořád je ho méně!

Závěrem

- Problematika násilí v kyberprostoru je něco, co tu bylo, je, a zřejmě i bude. Jako dospělí pracující s mládeží máme možnost jít příkladem. V rámci osvěty i prevence je dobré začít u sebe.
- Kyberprostoru a jeho významu nemusíme rozumět. Důležité je tento význam pro děti a mládež akceptovat a provést je tímto světem podobně, jako je provádíme světem reálným.

Děkuji za pozornost

Mgr. Martina Viewegová

Psychotherapie Anděl